

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTRONINIŲ RYŠIŲ ĮSTATYMO NR. IX-2135 3, 9, 12, 17 ir 72 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-9

2021 m. _____ d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2021 m. balandžio 28 d. sprendimo Nr. SV-S-90 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1.9 papunktį, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Nepritarti Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo Nr. IX-2135 3, 9, 12, 17 ir 72 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-9 (toliau – Įstatymo projektas) dėl šių priežasčių:

1. Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo (toliau – Įstatymas) 6 straipsnio 1 dalis nustato, kad pagal Europos Sąjungos teisės aktus, reglamentuojančius visuomeninius santykius, susijusius su Įstatymo reguliavimo dalyku, Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba (toliau – Tarnyba) yra Lietuvos Respublikos nacionalinė reguliavimo institucija, atsakinga už Įstatymo nuostatų laikymosi priežiūrą ir jų įgyvendinimą. Viena iš Tarnybos, kaip nepriklausomos reguliavimo institucijos, funkcijų – atlikti rinkų tyrimus (Įstatymo 16 straipsnio 1 dalis), kurių tikslas – siekti, kad elektroninių ryšių srityje būtų užtikrinta veiksminga konkurencija, o didelę įtaką turintiems ūkio subjektams būtų užkirstas kelias piktnaudžiauti savo įtaka rinkoje. Rinkos tyrimo procedūros metu ūkio subjektams kiekvienu konkrečiu atveju nustatomi tinkamiausi įpareigojimai, kurie turi atitikti tyrimo metu nustatytos problemos prigimtį, turi būti proporcingi ir pateisinami elektroninių ryšių veiklos reguliavimo principais ir tikslais. Pažymėtina, kad 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/1972, kuria nustatomas Europos elektroninių ryšių kodeksas (nauja redakcija), 5 straipsnio 1 dalyje yra įtvirtinta, kad „nacionalinės reguliavimo institucijos yra atsakingos <...> už *ex ante* rinkos reguliavimo įgyvendinimą <...>“. Atsižvelgiant į tai, Įstatyme nėra ir negali būti apibrėžiamos atitinkamos elektroninių ryšių rinkos, taip pat Įstatymu negali būti iš anksto apibrėžiami ūkio subjektams, turintiems didelę įtaką atitinkamoje rinkoje, nustatytini įpareigojimai ar įpareigojimų vykdymo būdai, nes tai yra nacionalinės reguliavimo institucijos kompetencija.

Taigi Įstatymo projekte siūlomas reguliavimas, kuriuo didelę įtaką atitinkamose rinkose turintiems subjektams numatoma taikyti Įstatymo projekte nurodytus reikalavimus kainodarai, prieštarauja Direktyvoje (ES) 2018/1972 įtvirtintam, tai yra visos Europos Sąjungos mastu nustatytam ir suderintai veikiančiam, rinkų tyrimų atlikimo ir įpareigojimų nustatymo mechanizmui ir paneigia iš Europos Sąjungos teisinio reglamentavimo kylančią nacionalinės reguliavimo institucijos diskreciją tiek apibrėžti atitinkamą rinką, tiek ir, atlikus atitinkamos rinkos tyrimą, nustatyti įpareigojimus.

2. Vadovaudamasi Įstatymo 14 straipsniu, Tarnyba siekia, kad būtų sudarytos sąlygos, skatinančios veiksmingos konkurencijos elektroninių ryšių srityje egzistavimą ir plėtrą, bei sąlygos, užkertančios kelią ūkio subjektams piktnaudžiauti savo įtaka rinkoje (t. y. atlieka vadinamąją *ex ante* konkurencijos priežiūrą), o Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba vykdo konkurencijos priežiūrą elektroninių ryšių srityje pagal Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymą (t. y. atlieka vadinamąją *ex post* konkurencijos priežiūrą). Rinkos tyrimo procedūra, kurios metu nustatoma, ar konkurencija atitinkamoje rinkoje yra veiksminga, įvardijami didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turintys ūkio subjektai, parenkami jiems įpareigojimai, yra procesas, kurio metu atliekamas į ateitį orientuotas ekonominis vertinimas ir siekiama parinkti įpareigojimus, kurie galėtų geriausiai spręsti numatomas atsirasti problemas (tam tikrų prevencinių priemonių taikymas elektroninių ryšių reguliavimo srityje). *Ex ante* reguliavimas yra orientuotas į ateitį ir juo siekiama sudaryti sąlygas naujiems rinkos dalyviams lygiais pagrindais įsitvirtinti rinkoje ir sėkmingai konkuruoti su jau esančiais rinkos dalyviais, o *ex post* reguliavimas (vykdomas vadovaujantis Konkurencijos įstatymo nuostatomis) neužtikrina galimybės išvengti antikoncepcinių veiksmų, nes tiriami įvykiai, jau įvykę praeityje. Taigi, Tarnybai Įstatymas paveda vykdyti reguliuotojo funkcijas – reguliuoti didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turinčius ūkio subjektus, nustatyti jiems tam tikrus įpareigojimus ir bausti už reguliavimo priemonių pažeidimus. Ūkio subjektų elgesio, kuris nėra sureguliuotas reguliuotojo, tačiau riboja konkurenciją, priežiūra tenka Konkurencijos tarybai, kuri tiria tokį elgesį ir taiko Konkurencijos įstatyme numatytas sankcijas. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projekte siūlomas teisinis reguliavimas, numatantis Įstatymo reikalavimų laikymosi priežiūros procedūrą, kurioje dalyvauja ir Tarnyba, ir Konkurencijos taryba, nulemtų abiejų institucijų funkcijų dubliavimą ir nebūtų suderinamas su Direktyvos (ES) 2018/1972 nuostatomis. Be to, toks reguliavimas sukurtų dvigubo nubaudo už tuos pačius veiksmus galimybę, o Konkurencijos tarybos atliekamas tyrimas dėl Tarnybos jau nustatyto pažeidimo *de facto* galėtų reikšti Tarnybos priimtų sprendimų teisėtumo ir pagrįstumo priežiūrą, kas yra nesuderinama tiek su Konkurencijos tarybos (Konkurencijos įstatymo 17 straipsnio 1 dalis), tiek su Tarnybos (Įstatymo 6 straipsnio 1 dalis) jų veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose įtvirtintu savarankiškų ir nepriklausomai veikiančių institucijų statusu.

3. Įstatymo projekte siūloma nustatyti piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi prezumpcija neatitinka nei Konkurencijos įstatyme, nei Europos Sąjungos teisėje ir teismų praktikoje suformuoto šio pažeidimo turinio. Piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi draudimas yra taikomas tik dominuojančią padėtį atitinkamoje rinkoje užimantiems ūkio subjektams, tačiau Įstatymo projekte numatomi draudimai yra taikomi didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turintiems subjektams, kas nėra tapatu dominuojančiai padėčiai. Piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi yra pripažįstami tokie veiksmai, kurie turi ar gali turėti ribojantį poveikį konkurencijai, nepagrįstai varžo kitų ūkio subjektų galimybes veikti rinkoje arba pažeidžia vartotojų interesus, t. y. toks poveikis turi būti įrodytas, o ne preziumuojamas. Be to, elektroninių ryšių rinkos yra dinamiškos – kinta jų struktūra, naudojamos paslaugų teikimo technologijos, paslaugų gavėjų įpročiai ir kiti aspektai, todėl skirtingu laikotarpiu rinkų tyrimų rezultatai gali skirtis dėl konkrečiu laikotarpiu identifikuotų konkurencijos problemų, kurioms spręsti turi būti parenkami nauji ir (ar) pakeičiami jau nustatyti įpareigojimai didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turintiems ūkio subjektams. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projekte siūlomas reglamentavimas eliminuotų galimybę nacionalinėms reguliavimo institucijoms efektyviai reaguoti į rinkos pokyčius ir parinkti rinkos tyrimo metu nustatytos problemos prigimtį atitinkančius naujus ir (ar) pakeisti jau nustatytus įpareigojimus.

Ministras Pirmininkas

Susisiekimo ministras